

Kannanotto sähkön siirtolinjojen haittavaikutuksien vähentämiseksi

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 28.11.2022 § 124 hyväksynyt alla olevan kannanoton. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteutuminen vaatii uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Etelä-Pohjanmaan liitto esittää, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät tarpeellisiin lainsäädäntötoimiin sähkönsiirron haittavaikutusten vähentämiseen talousmetsien ja metsäekosysteemien hävittämisen sekä maanomistajien etujen suojaamiseksi.

Etelä-Pohjanmaalla on rakennettu viime vuosina voimakkaasti tuulivoimaa. Rakentaminen jatkuu kiivaana arvioiden mukaan koko 2020-luvun. Tuulivoimapuistot tarvitsevat sähkösiirtoyhteyden, joka tavanomaisesti tarkoittaa 110 kV suurjännitelinjan rakentamista ja suurimmissa puistoissa 400 kV linjaa. Linjat rakennetaan tuulivoima-alueilta sähköasemille, joiden kautta sähkö syötetään valtakunnan runkoverkkoon. Kiivaan rakentamisen myötä myös runkoverkkoa on jouduttu ja joudutaan tulevaisuudessakin vahvistamaan ja laajentamaan.

Vaikka tuulivoimama-alueita on rakennettu vuosia, mm. niihin liittyvien voimalinjojen rakentamiseen liittyy yhä monia ratkaisemattomia kysymyksiä ja sääntelyn puutteita. Linjat kulkevat pääsääntöisesti joko metsä- tai peltoalueilla, joilla kummallakin on sekä yhteisiä että erilaisia haasteita. Peltoalueilla pylväät haittaavat maanviljelyä ja ovat maisemassa kauas näkyviä elementtejä. Erityisesti valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi luokitelluilla alueilla, kuten Etelä-Pohjanmaan Alajoen peltoaukean maisema uhkaa tuhoutua lukuisten olemassa olevien ja suunniteltujen voimalinjojen rakentamisen myötä. Vaikka yksittäinen linja ei maisema-arvoja uhkaa, lukuisat poikittaiset ja rinnakkaiset linjat niin tekevät. Metsäalueella linjat haittaavat metsätaloutta mm. pirstomalla kiinteistöjä ja jättäen jälkeensä pieniä, metsätalouden kannalta heikosti kannattavia metsäkuvioita. Ympäristön kannalta lukuisat rinnakkaiset linjat erityisesti sähköasemien läheisyydessä vähentävät hiilinieluna toimivaa metsää ja heikentävät metsäluontoa ja metsäekosysteemeitä.

Tuulivoimapuistojen voimajohtoja toteutetaan tyypillisesti hankekohtaisesti ja ne rakentuvat alueelle yksi kerrallaan. Suomessa lainsäädännössä tutkitaan luontoarvoja ja määrätään korvauksia hankekohtaisesti. Käytäntö on aiheuttanut tilanteen, jossa erilaiset vaikutukset ja haitat kasaantuvat alueelle vähitellen. Lopulliset yhteisvaikutukset voivat olla alueelle jopa tuhoisat, mutta vaikutusten estämiseen, vähentämiseen tai poistamiseen ei viranomaisilla ole mahdollisuutta.

Maakunnan liitto, kunnat, alueen ELY-keskus, muut viranomaiset, maanomistajat ja kansalaiset ovat lukuisten hankkeiden viranomaisneuvotteluissa, lausunnoissa ja muissa yhteyksissä tuoneet esille huolen linjojen rakentamisen vaikutuksista sekä erityisesti siitä, että toimijoiden tulisi tehdä yhteistyötä linjojen rakentamisessa mm. siten, että useammat suurjännitelinjat sijoitettaisiin samoihin pylväisiin haittojen minimoimiseksi. Yhteispylväitä ei käytetä, koska uuden linjan rakentaminen uuteen maastokäytävään tai olemassa olevan rinnalle on monin verroin halvempaa kuin sijoittaa se olemassa olevan linjan osaksi esim. paalutyyppejä päivittäen.

Tuulivoimaa rakentavat yhtiöt hankkivat tuulivoimapuistojen rakentamiseen tarvittavat alueet yksityisoikeudellisesti sopimusmenettelyn mukaisesti, pääsääntöisesti maanvuokrasopimuksin. Tuulivoima-hankkeisiin liittyvien voimajohtoalueiden maanomistajat ovat taloudellisesti huomattavasti eriarvoisemmassa asemassa, koska linjojen rakentaminen toteutetaan lunastuslain mukaisesti. Nykyisen lunastuslain 4 §:n mukaan "lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii." Valtioneuvosto on tulkinnut "yleistä tarvetta" varsin laueasti ja mm. tuulivoimapuistojen sähkönsiirto on säännönmukaisesti saatu toteutettua ilman sopimusmenettelyä maanomistajien kanssa. Tuulivoimarakentaminen on kuitenkin niin kiivasta, että tarjolla oleva kokonaiskapasiteetti ylittää kotimaisen kulutuksen ja siksi "yleisen tarpeen" tulkintaa tulisi vähintään pohtia. Monen tuulivoimapuiston tuotanto on jo nyt myyty suoraan teollisille tai kaupallisille käyttäjille, joiden ei tarvitse edes toimia Suomessa. Tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyyys on riippuvainen myös sähkönsiirron toteuttamisen oikeudenmukaisuudesta.

On kestäväntöntä, jos toimijat, jotka ovat saaneet rakentaa oman taloudellisen toimintansa mahdollistavan verkon lunastuslain nojalla, eivät salli muiden toimijoiden liittymistä samaan verkkoon tai yhdistää eri linjoja samoihin voimalinjapylväisiin. Mikäli jatkossakin toimitaan kaikkien voimalinjojen sijoittamisessa lunastuslain pohjalta, tulee jo lunastuslupaun kirjata asiaa koskevat ehdot.

Tekniseltä kannalta yhteisiin pylväisiin voidaan sijoittaa lähes aina 400 kV+110 kV linjat tai useita 110 kV linjoja. Peltoalueilla on mahdollista käyttää Fingrd Oy:n kehittämiä haruksettomia peltopylväsmalleja sekä 400 kV että 100 kV linjoille.

Etelä-Pohjanmaan liitto esittää, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät talousmetsien ja metsäekosysteemien hävittämisen sekä maanomistajien etujen suojaamiseksi välittömästi

- 1) valmistelemaan lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto.** Säädäntötoimet tulee toteuttaa siten, että yllä mainituilla vaikutuksilla on suurin painoarvo, eikä niitä voida kiertää mm. taloudellisiin syihin tai teknisen toteutuksen (ratkaistavissa oleviin) haasteisiin vedoten. Olemassa olevien voimalinjapylväiden "päivittäminen" mahdollistamaan useamman voimalinjojen sijoittamisen pylväisiin tulee tehdä lainsäädännöllä kannattavaksi ja ensisijaiseksi vaihtoehdoksi.
- 2) edellyttämään suurjännitevoimalinjojen toteuttamista peltoalueella yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä** (haruksettomat pylvästyypit). Tekniseltä kannalta harustettu 110 kV pylväs on tarpeen vain niissä kohdin, joissa voimalinja kääntyy, 400 kV peltopylvään voi sijoittaa vapaasti kaikkiin kohtiin linjalla.
- 3) maanomistajille maksettavien korvausten korvausperusteiden uudelleenmäärittelytyöhön.** Peltoalueiden haitankorvaustasot ovat konekannan kasvun ja työmenetelmien muutoksen myötä jääneet jälkeen todellisista kustannuksista. Metsäalueilla korvaustaso voisi nousta maanomistajia tyydyttävälle tasolle esim. lunastuslain 4 §:n tulkintaa kiristämällä tai menettelemällä siten, että itse tuulivoimapuistoalueen maapohjakorvaus otetaan lähtökohdaksi voimalinja-alueiden korvausten määrittelyssä. Kaikkiin voimajohtoalueiden lunastuslupiin tulisi liittää vaatimus lunastusluvan hakijan kustantamien vapaaehtoisten tilusjärjestelyiden toteuttamiseen erityisesti metsäalueilla. Näin voitaisiin varmistaa maanomistajien ja metsätalouden kannalta parhaiden ratkaisujen toteutuminen.

Lisätietoja: suunnittelujohtaja Mari Pohjola, p. 040 6108445,
maakuntainsinööri Jani Palomäki, p.040 6883187

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Kai Pöntinen Heli Seppelvirta
maakuntahallituksen puheenjohtaja maakuntajohtaja

Jakelu: Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeusministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö
Ministerit ja heidän erityisavustajansa